

Panelház-táji

Szöveg: Póla Gergely
Fotó: Máth Kristóf

Válsághelyzetben felértékelődik az önellátás, hangsúlyozza Rosta Gábor főiskolai tanár. Ki ne látná ezt a kétezer forintos paradicsom- és kenyérár idején? – mondhatná erre némi gúnnyal az ember. Csakhogy a Városi Kertek Egyesület alapítója nem az ukrajnai háború, sőt nem is a covidjárvány kitörése óta, hanem lassan másfél évtizede hangsúlyozza az önellátás fontosságát.

Egy 2008-as kutatásában találkozott a kríziskert fogalmával. Az Egyesült Államokban a világháborúk és a nagy gazdasági válság idején ösztönözték a lakosságot az önellátásra, és a sok millió kert egy része később is megmaradt. Rosta Gábornak küldetésévé vált, hogy meghonosítsa az Európában is többfelé ismert közösségi kertet. Megkereste Budapest összes polgármesterét, és mindenhol lelkesen fogadták, de sokaknál elillant a kezdeti nekibuzdulás, mert egy közösségi kert kialakítása hosszas munkát igényel. Nem is a kiépítés nehéz, hanem a bürokrácia és a jogi munka, ez az első helyen, Kispesten másfél évig tartott. Az Első Kis-Pesti Kertet éppen tíz esztendeje adták át, és a kerületben három hasonló létesítmény követte.

Hogy miért jó egy önkormányzatnak, ha a saját földjét némi ráfordítással kertté alakítja, és a közösség használatába adja? A kialakítás költsége nem nagy tétel, és cserébe sok hasznot hoz a kert: színesíti a városképet, növeli a biodiverzitást, a természet megbecsülésére nevel, közösséget teremt, ráadásul a fenntartása is olcsóbb, mint egy parké, mert a városi kertészek gondozzák.

Ma már több szervezet aktív, tehát Rosta Gábor vágya, hogy termékeny talajra hulljon a mag, teljesült. Hét közösségi kertet hozott létre, és bár hangsúlyozza, hogy nem róla szól a történet, ma is segít azoknak, akik számítanak a tudására. Merthogy a bürokrácia mellett is bőven vannak buktatók. Ilyen például a rossz helyszín: halálra van ítélve az a közösségi kert, amely nem érhető el otthonról néhány perces sétával. Potenciális hiba az infrastruktúra nem megfelelő kialakítása, a szakismeret, a közösségfejlesztés és a szabályok hiánya. Arra is akadt példa, hogy fiatalok kommunában kezdtek művelni egy területet, ám a hetek múltával alig néhányukban maradt meg a lelkesedés.

A Rosta-féle koncepcióban ilyen nem fordulhat elő, mert bár ott is van egy közös parcella, a kertészek elsősorban a maguk hat-nyolc négyzetméteres ágyásáért felelnek. Ez nemcsak nagyobb elköteleződést, de egészséges versenyszellemet is teremt: hol nő szebb virág, nagyobb, ízletesebb zöldség vagy különlegesebb fűszernövény. A szabályok egyszerűek: indulás előtt kötelező részt venni oktatáson és a kertgyűléseken, vegyszermentesen és csak saját fogyasztásra szabad termesztetni, mérgező és kábító hatású anyagot pedig még úgy sem.

Ezek a kertek nemcsak azért oázisok, mert ezernyi színt visznek a szürke tömbházak közé, hanem azért is, mert közösséget, programokat kínálnak az elmagányosodó városlakóknak. A szüleikkel kilátogató kisgyerekektől az idősekig mindenki élvezi, amit egy ilyen hely nyújtani képes. Nem véletlen, hogy mindenütt hosszú várólista van.

Rosta Gábor másik álma a háztáji felélesztése. „A falusi házakat ma lebetonozott udvarok veszik körül, a települések pedig kisbuszt vesznek az uniós pénzből, hogy a falusiak azzal járjanak a hipermarketbe. Ez nonszensz!” Ma még épp megmenthető az a tudás, amely néhány évtizede háttérbe szorult. Talán a világpolitika – és ezáltal az árak – alakulása ráébreszti az embereket arra, hogy a föld, legyen bármilyen kicsi, kincs.

